

МІЖНАРОДНАЯ НАВУКОВАЯ КАНФЕРЭНЦЫЯ “БЕЛАРУСКАЯ І ІНШЫЯ СЛАВЯНСКІЯ МОВЫ: СЕМАНТЫКА І ПРАГМАТЫКА” (ПАМ’ЯЦІ ПРАФЕСАРА А.Я. СУПРУНА)

28–29 верасня 2001 г. на філалагічным факультэце адбылася Міжнародная навуковая канферэнцыя “Беларуская і іншыя славянскія мовы: семантыка і прагматыка”. Дзякуючы намаганням кафедры тэарэтычнага і славянскага мовазнаўства, якую больш за 30 гадоў узначальваў А.Я. Супрун, склалася добрая традыцыя – у канцы верасня праводзіць Супрунаўскія чытанні, на якіх калегі, вучні і сябры знакамітага лінгвіста асэнсоўваюць яго навуковую спадчыну, абмяркоўваюць надзённыя пытанні агульнага і славянскага мовазнаўства. Да пачатку пасяджэння было прымеркавана і выданне яго кнігі: Супрун А.Е. “Исследования по лингвистике текста: Сборник статей” (Мн.: БГУ, 2001).

Па традыцыі склад удзельнікаў канферэнцыі не быў занадта шырокі: праслухана і абмеркавана 20 дакладаў навукоўцаў з Беларусі, Германіі, Польшчы, Расіі і Украіны. Афіцыйнымі мовамі канферэнцыі былі беларуская і руская мовы. Ранішняя пасяджэнне канферэнцыі пачалося з дакладаў, прысвечаных навуковай дзейнасці А.Я. Супруна: “Аналіз лексічнай структуры паэтычнага тэксту: аб апошняй кнізе прафесара А.Я. Супруна” (дацэнт Л.І. Собалева, Мінск) і “Тэорыя маўленчай дзейнасці ў трактоўцы А.Я. Супруна і задачы этнаграфіі камунікацыі” (прафесар І.І. Токарава, Мінск). Даследаванне семантыкі было прааналізавана ў дакладах прафесара В.У. Мартынава (Мінск) “Семантычныя прымітывы: рэканструкцыя і пераўтварэнне” і доктара філалагічных навук Ж.Ж. Варбат (Масква) “Семантычныя ўрокі этымалогіі”. У дакладзе прафесара А.Я. Міхневіча (Мінск) “Ідыяматыка” разглядалася роля ідыяматычных адзінак розных узроўняў у моўнай дзейнасці чалавека. Прафесар Б.Ю. Норман (Мінск) завяршыў ранішнюю пасяджэнне дакладам “Хізм у славянскіх мовах: перадумовы, умовы, вынікі”.

Дзённае пасяджэнне канферэнцыі распачала прафесар Э. Смуклова (Варшава) асвятленнем тэмы “Мовы і абліччы палітычных і сацыяльных перамен”. Сацыялінгвістычны блок канферэнцыі быў працягнуты прафесарам Н.Б. Мячкоўскай (Мінск): “Анамастычныя перамены ў беларускай і рускай мовах: нацыянальна-семіятычны адрозненні”. Агляд сучаснага стану вывучэння катэгорыі асобы зрабіла ў сваім дакладзе “Семантыка асобы ў славянскіх мовах” доктар філалагічных навук А. Крчмер (Бохум, ФРГ). Прафесар А.І. Бармут (Кіеў) прадставіла даклад “К. Чапек – майстар літаратурнага гутарковага стылю (Hovorys T.G. Masarykem)”. У дакладзе “Метад канцэптуальных карт у дачыненні да аналізу тэксту” (дацэнт А.Н. Рудэнка, Мінск) была прадэманстравана магчымасць аперыравання канцэптамі тэксту з дапамогай канцэптуальных карт. Аналізу тэксту быў прысвечаны і даклад дацэнта А.М. Калюты (Мінск) “Чорны і белы колер: знакі зла і жалобы ў паэзіі Арсенія Таркоўскага”. Дацэнт А.І. Цітова (Мінск) у дакладзе “Антагенез асацыятыўных структур лексікі абазначэнняў колеру ў славянскіх мовах” прадставіла вынікі сваіх шматгадовых назіранняў над дынамікай рэакцый на словы-стымулы са значэннем колеру.

Другі дзень канферэнцыі вызначаўся шэрагам дакладаў прафесараў па беларускай тэматыцы: Г.А. Цыхун (Мінск) “З гісторыі беларускай славістыкі: Леў Цвятоў і яго беларуска-інша-славянскія штудыі”, Б.А. Плотнікаў (Мінск) “Тлумачальныя слоўнікі беларускай мовы”, М.Р. Прыгодзіч (Мінск) “Праблема гістарычнага словаўтварэння беларускай мовы на сучасным этапе”.

На канферэнцыі разглядаліся і праблемы гістарычна-герменеўтычнай праблематыкі ў дакладах прафесара Я.М. Верашчагіна (Масква) “Прагмалінгвістычнае вылічэнне гутарковых паводзінскіх тактык IX песні Канона Дзімітрыю Салунскаму па найстаражытнейшаму спісу” і дацэнта А.А. Кожынавай (Мінск) “Да пытання аб арыгінале і перакладах тэксту Эжлезіяста”. Завяршылі канферэнцыю даклады дацэнта Г.І. Шаўчэнкі (Мінск) “Аб дзявоцкай лічбе «сем» і фразеалагізмах з ёй” і кандыдата філалагічных навук К. Іванова (Мінск) “Прагматыка і семантыка балгарскіх праклёнаў”.

У заключным слове загадчык кафедры тэарэтычнага і славянскага мовазнаўства прафесар Б.Ю. Норман адзначыў, што традыцыйныя Супрунаўскія чытанні сталі значнай навуковай падзеяй не толькі ў БДУ, але і далёка за межамі ўніверсітэта. Так, у гэтым годзе ў Мюнхене быў выдадзены зборнік дакладаў папярэдняй канферэнцыі “Количественность и градуальность в естественном языке” (“Quantität und Graduierung in der natürlichen Sprache”, München: Sagner, 2001). Плануецца таксама выданне дакладаў і сёлетняй канферэнцыі. Актыўны ўдзел у рабоце канферэнцыі аспірантаў, магістрантаў і студэнтаў Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, якія

праваля 1 кастрычніка II Супрунаўскія чытанні маладых навукоўцаў, дае надзею на тое, што педагагічная і навуковая справа А.А. Супруна будзе працягвацца і надалей.

А.В. Зінкевіч,
кандыдат філалагічных навук, дацэнт

У МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ «СЛАВЯНСКИЕ ЛИТЕРАТУРЫ В КОНТЕКСТЕ МИРОВОЙ»

На філолагічным факультэце Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта стала хоршай традыцыяй праводзіць Міжнародную навучную канферэнцыю «Славянскія літэратуры ў кантэксце сусветнай». На гэты раз яе арганізатарам была кафедра рускай літэратуры. Канферэнцыя састаялася 16–18 кастрычніка 2001 г. і была прысвечана 80-годдзю ўніверсітэта. У ёй прынімалі ўдзел 135 ўвучыах з 10 дзяржастваў: Расіі, Украіны, Польшы, Чэхіі, Латвіі, Эстоніі, Англіі, Германіі, Швецыі і, канечна, Беларусі. Рабаа канферэнцыі праходзіла ў пяці секцыях: «Тэарэтычныя праблемы літэратураведення», «Беларуская літэратура ў кантэксце сусветнай», «Руская літэратура ў кантэксце сусветнай», «Сусветная літэратура: праблемы ўзаемадзейства і ўзаамасвязей», «Ф.М. Дастоевскі і сусветнай літэратурны працэс» (к 180-летію пісатэля).

На пленарным засяданні заслушана 14 дакладаў, якія атражалі актуальныя праблемы славянскіх літэратур, іх ўзаамасвязь і ўзаемадзействіе. Асобны інтэрес вызвалі даклады, прысвечаныя ўвучаванню ўзаамасвязі беларускай літэратуры з рускай і другімі літэратурамі сусветна: «Польская поэзія XX вэка і Беларусь» – даклад член-каррэспандэнта НАН Беларусі О.А. Лойка; «Поэзія М. Седнева і нямецкае культурнае наследзіе» – даклад прафэсара з Англіі А. Макміліна; «Руская і беларуская драматургія канца XX вэка» – даклад прадседатэля арганітэта канферэнцыі, заведуючай кафедрай рускай літэратуры, доктара філолагічэскіх навук С.Я. Гончарова-Грабавскай; «Славянскі як складнік самасвядомасці беларуса» – даклад прафэсара І.А. Чэрата.

Нэскілька дакладаў прысвечалася ўвучым, займаючымся праблемамі кампаратывістыкі («Славянназвэц Мар’ян Дзяяхоўскі (да 140-годдзя з дня нараджэння)» – даклад прафэсара В.П. Рагойш; «Славянская словеснасць ў воспрыіі І.А. Бодуэна дэ Куртэнэ» – даклад прафэсара з Польшы Базыля Бялоказовіча).

Не менш інтэреснымі аказаліся даклады, затрагіваючы частныя вопсы як рускай літэратуры («Поэтыка жанра і стыля (на матэрыале романа Л.Н. Толстага «Война і мір»)» – прафэсара МГУ А.А. Эсалнек; «Астрав Капры ў рускай літэратуры пачала XX вэка» – прафэсара з Даугавпілса І.В. Трофімава; «Эксперыменты з жанровымі формамі ў рускай прозе 90-х гадаў XX вэка» – прафэсара з Санкт-Пэтарбурга К.Д. Гордовіч), так і беларускай («Раман В. Кароткевіча «Хрыстос прыземліўся ў Гароднэ» ў кантэксце сусветнай літэратуры» – прафэсара з Польшы Ванды Сула).

В кантэнтры ўвааанія ўвучыах секцыі «Тэарэтычныя праблемы літэратураведення» былі такія вопсы, як «Мэтодалогія Беларусі, Расіі і США ў поісках новых падходаў» – даклад прафэсара Т.Е. Комаровскай; «Асабеннасць і характар развіцця сраанітэльнага літэратураведення на Беларусі» – даклад доцэнта Г.Е. Адамавіч і др.

Наіболей многачысленнай аказалася секцыя «Беларуская літэратура ў кантэксце сусветнай», на якой у 48 дакладах былі атражаны разныя праблемы беларускай літэратуры, пачынаючы з дрэвніх вэмаў па саврэменнасць. Вызалі дыскусію такія даклады, як «Славянскі міф пра Перуна ў інтэрпрэтацыі Яна Баршчэўскага» (доцэнт Н.В. Хаустовіч), «Літва, літоўцы, беларусы ў лацінамоўных паэмах Яна Вісліцага і Яна Радвана» (доцэнт Ж.В. Некрашэвіч), «Да праблемы кіраваных уяўленняў пра беларускі нацыянальны характар» (прафэсар Л.Д. Сінькова), «Аб феномене “мэтрычнай нераўнаважнасці” ў фарміраванні нацыянальнай прызічнай прасодыі» (доцэнт І.В. Жук), «Да праблемы суадносін ўнівэрсальных і нацыянальных каштоўнасцяў у беларускай літэратуры пачатку XX ст.» (доцэнт В.А. Максимавіч), «Мастацкая мадэль нацыянальнага быцця ў прозе беларускай эміграцыі XX ст.» (доцэнт А.І. Пашкевіч) і др.

Даклады секцыі «Руская літэратура ў кантэксце сусветнай» атражалі шырокі круг праблем, якія ўпершыню былі падняты ў літэратураведенні: «Традыцыя ўсходнеславянскай кніжнай культуры як сэнсавыраджаючая мэла (Пушкін, Дастоевскі, Мандэльштам, Набоков)» (доцэнт С.Ф. Кузьміна), «Кржжанавскі і Мейрынк: слоао як сэнсавыраджаючы элемент поэтыкі» (прафэсар з Гродна Т.Е. Автуховіч), «Сюррэалізм ў рускай і беларускай прозе канца XX вэка» (прафэсар Г.Л. Нефагіна) і др.

В сувязі з 180-летнем со дня рожденія Ф.М. Дастоевскага рабаала секцыя «Ф.М. Дастоевскі і сусветнай літэратурны працэс», на якой былі заслушаны такія даклады, як «Дастоевскі ў русле релігійнай філасофіі» (доцэнт М.Ф. Печэнка), «Культурныя парадігмы Шэкспіра і Дастоевскага ў п’есе Хайнера Мюллэра «Гамлет-машына» (доцэнт В.В. Халіпов), «Дастоевщина как тип творчества» (прафэсар А.Н. Андреев) і др.

Опублікаваныя матэрыалы канферэнцыі атрагаюць актуальныя праблемы славянскіх літэратур, іх ўзаамасвязь і ўзаемадзействіе і ўносяць вэсамы ўклад ў развіццё не толькі атчэствянага літэратураведення, но і зарубежнага.

Т.В. Алешка,
кандыдат філолагічэскіх навук, доцэнт